

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E

privind avertizorii de integritate

nr. 165 din 22.06.2023

(în vigoare 26.10.2023)

Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 267-270 art. 451 din 26.07.2023

* * *

C U P R I N S

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

- Articolul 1. Domeniul de reglementare
- Articolul 2. Scopul legii
- Articolul 3. Noțiuni
- Articolul 4. Subiecții legii

Capitolul II

DEZVĂLUIREA DE ÎNCĂLCARE A LEGII

- Articolul 5. Modalitățile de dezvăluire a încălcării legii
- Articolul 6. Conținutul dezvăluirii de încălcare a legii
- Articolul 7. Evidența dezvăluirilor privind încălcări ale legii
- Articolul 8. Consemnarea dezvăluirilor privind încălcări ale legii
- Articolul 9. Obligația de a păstra confidențialitatea
- Articolul 10. Prelucrarea datelor cu caracter personal

Capitolul III

**EXAMINAREA DEZVĂLUIRILOR
PRIVIND ÎNCĂLCĂRI ALE LEGII**

Secțiunea 1

Dezvăluirea internă de încălcare a legii

- Articolul 11. Dezvăluirea de încălcare a legii prin intermediul canalelor interne de raportare
- Articolul 12. Procedura internă de dezvăluire a încălcărilor legii
- Articolul 13. Înregistrarea dezvăluirii de încălcare a legii și acțiunile subsecvente

Secțiunea a 2-a

Dezvăluirea externă de încălcare a legii

- Articolul 14. Autoritatea responsabilă de examinarea dezvăluirilor privind încălcări ale legii prin intermediul canalelor externe și publice de raportare
- Articolul 15. Înregistrarea dezvăluirii externe de încălcare a legii și acțiunile subsecvente
- Articolul 16. Încetarea examinării dezvăluirii interne sau externe de încălcare a legii și a avertizării de integritate
- Articolul 17. Obligația de informare publică

Secțiunea a 3-a

Dezvăluirea publică de încălcare a legii

- Articolul 18. Dezvăluirea publică de încălcare a legii

Articolul 19. Condiții privind protecția avertizorilor de integritate care efectuează
dezvăluiri publice de încălcare a legii

Capitolul IV MĂSURI DE PROTECȚIE

Articolul 20. Condiții pentru protecția avertizorilor de integritate

Articolul 21. Interdicția răzbunărilor

Articolul 22. Autoritățile de protecție a avertizorilor de integritate

Articolul 23. Atribuțiile angajatorului privind asigurarea protecției avertizorilor de
integritate

Articolul 24. Atribuțiile Avocatului Poporului privind asigurarea protecției avertizorilor
de integritate

Articolul 25. Măsuri de protecție a avertizorilor de integritate în caz de cercetare
disciplinară

Articolul 26. Exonerarea de răspundere

Articolul 27. Contestarea măsurilor de răzbunare

Articolul 28. Măsuri de protecție a facilitatorilor, a persoanelor vizate în dezvăluiri și
a persoanelor terțe

Capitolul V RĂSPUNDEREA

Articolul 29. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor legale

Articolul 30. Interzicerea renunțării la drepturi și la măsuri reparatorii

Capitolul VI DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 31.

Anexa nr.1 Chestionarul dezvăluirii interne de încălcare a legii

Anexa nr.2 Chestionarul dezvăluirii externe de încălcare a legii

Anexa nr.3 Modelul Registrului dezvăluirilor privind încălcări ale legii

UE

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune parțial Directiva (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 305/17 din 26 noiembrie 2019, așa cum a fost modificată ultima dată prin Regulamentul (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 octombrie 2020 privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/1129 și a Directivei (UE) 2019/1937.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare

(1) Prezenta lege reglementează procedura de primire, de examinare și soluționare a dezvăluirilor privind încălcări ale legii din cadrul entităților publice și private, drepturile și obligațiile persoanelor care efectuează dezvăluiri privind încălcări ale legii, măsurile de protecție a acestora, obligațiile angajatorilor, atribuțiile autorității competente de examinarea dezvăluirilor privind încălcări ale legii și ale autorităților de protecție a avertizorilor de integritate.

(2) Normele prezentei legi nu se aplică dispozițiilor privind:

- a) achizițiile publice în domeniile apărării și securității naționale, în cazul în care acestea intră sub incidența reglementărilor privind secretul de stat, precum și alte informații ce constituie secret de stat;
- b) secretul profesional al avocatului;
- c) confidențialitatea informațiilor medicale;
- d) caracterul secret al deliberărilor judiciare;
- e) desfășurarea procesului penal.

Articolul 2. Scopul legii

Prezenta lege urmărește sporirea cazurilor de dezvăluiri privind încălcări ale legii și a altor dezvăluiri de interes public prin:

- a) promovarea unui climat de integritate și a respectării legii în sectoarele public și privat;
- b) asigurarea protecției avertizorilor de integritate împotriva oricăror forme de răzbunare în contextul dezvăluirilor efectuate;
- c) prevenirea și sancționarea răzbunărilor împotriva avertizorilor de integritate.

Articolul 3. Noțiuni

În sensul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

acțiuni subsecvente – orice acțiune întreprinsă de angajator și de autoritatea competentă, responsabilă de examinarea dezvăluirilor privind încălcări ale legii, pentru a soluționa avertizarea de integritate și pentru a remedia încălcarea raportată;

angajat – persoana fizică care, în ultimele 12 luni:

- a) are sau a avut calitatea de salariat în raport cu un angajator, în sensul legislației muncii;
- b) are sau a avut calitatea de voluntar sau stagiar în raport cu un angajator;
- c) are sau a avut raporturi juridice contractuale, civile cu un angajator;
- d) are sau a avut calitatea de candidat la o funcție vacantă, participând la un concurs de angajare;
- e) are sau a avut calitatea de beneficiar al unor servicii sociale;
- f) are sau a avut calitatea de acționar, de persoană care a făcut sau face parte din organul de administrare, de conducere sau de supraveghere al unei entități private, inclusiv calitatea de membru al consiliului de administrație sau de persoană numită în consiliu științific și consultative, în comisii de specialitate ori în alte organe colegiale organizate în structura autorităților/instituțiilor publice sau pe lângă acestea;

g) deține sau a deținut o funcție electivă;

angajator – entitate publică sau privată care:

- a) a intrat în raporturi juridice de angajare sau de muncă cu un angajat;
- b) a intrat în raporturi juridice contractuale, civile cu un angajat;
- c) a intrat în raporturi juridice ce vizează prestarea de servicii sociale cu un angajat.

În cazul judecătorilor și al procurorilor, se consideră angajatori Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor;

autoritate competentă – autoritatea publică responsabilă de examinarea dezvăluirilor externe și publice privind încălcări ale legii;

avertizare de integritate (raportare) – dezvăluirea unor informații obținute în context profesional, referitoare la încălcări ale legii care amenință ori prejudiază drepturile unei persoane sau interese ocrotite de lege, înregistrată în Registrul dezvăluirilor privind încălcări ale legii;

avertizor de integritate – persoana fizică care efectuează o avertizare de integritate sau dezvăluie public informații referitoare la încălcări ale legii, obținute în context profesional;

context profesional – activități profesionale, actuale sau anterioare, de orice natură, remunerate sau nu, desfășurate în cadrul entităților publice și private, în baza cărora persoanele pot obține informații referitoare la încălcări ale legii și pot suferi răzbunări în cazul dezvăluirii acestora;

dezvăluire externă de încălcare a legii – comunicarea verbală sau scrisă a oricăror informații referitoare la o încălcare a legii care amenință sau prejudiciază interese ocrotite de lege, făcută din cadrul unei entități publice sau private, prin intermediul canalelor externe de raportare (comunicată autorității externe de examinare);

dezvăluire internă de încălcare a legii – comunicare verbală sau scrisă a oricăror informații referitoare la o încălcare a legii care amenință sau prejudiciază drepturile persoanei sau interese ocrotite de lege, făcută din cadrul unei entități publice sau private, prin intermediul canalelor interne de raportare (comunicată angajatorului);

dezvăluire publică de încălcare a legii – punerea la dispoziție, în spațiul public, a informațiilor referitoare la o încălcare a legii care amenință sau prejudiciază interese ocrotite de lege;

facilitator – persoana fizică care asistă avertizorul de integritate în procesul de dezvăluire a încălcării legii, într-un context profesional, a cărui asistență este confidențială;

informare – transmiterea unor informații referitoare la acțiunile subsecvente și la motivele unor astfel de acțiuni avertizorului de integritate;

informații referitoare la încălcări ale legii – informații, inclusiv suspiciuni rezonabile, referitoare la încălcări efective sau potențiale ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă în cadrul unei entități publice ori private în care activează sau a activat angajatul ori cu care acesta este sau a fost în contact prin intermediul activității sale, precum și informațiile referitoare la încercări de a tăinui astfel de încălcări;

încălcare a legii – acțiune sau inacțiune de nerespectare a dispozițiilor legale, care încalcă grav sau esențial drepturile persoanei sau interese ocrotite de lege, care s-a produs ori este susceptibilă să se producă în cadrul unei entități publice sau private în domeniile: achiziții publice, servicii, produse și piețe financiare, prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului, prevenirea și combaterea corupției, siguranța și conformitatea produselor, siguranța transportului, protecția mediului, protecția radiologică și siguranța nucleară, siguranța alimentelor și a hranei pentru animale, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea publică, protecția consumatorului, protecția vieții private și a datelor cu caracter personal, securitatea rețelelor și a sistemelor informatice;

persoana vizată în dezvăluire – persoana fizică sau juridică menționată în dezvăluirea de încălcare a legii drept persoană căreia i se atribuie încălcarea legii;

persoana sau subdiviziunea desemnată – persoana fizică sau unitatea din cadrul unei entități publice sau private, desemnată pentru desfășurarea acțiunilor subsecvente;

răzbunare – orice acțiune sau omisiune directă ori indirectă, apărută într-un context profesional, care este determinată de o dezvăluire internă, externă sau publică, ce provoacă sau poate provoca prejudicii nejustificate angajatorului sau avertizorului de integritate.

Articolul 4. Subiecții legii

(1) Subiecții care cad sub incidența prezentei legi sunt:

- a) angajații din sectorul public și privat;
- b) avertizorii de integritate;
- c) angajatorii;
- d) autoritatea competentă;
- e) facilitatorii;

f) autoritățile de protecție a avertizorilor de integritate (în continuare – *autorități de protecție*).

(2) Angajații au dreptul să depună dezvăluiri privind încălcări ale legii, să fie recunoscuți în calitate de avertizori de integritate și să beneficieze de protecție în condițiile prevăzute de prezenta lege.

(3) Prin derogare de la alin.(2), angajații care au calitatea de agenți publici, în cazul unor influențe necorespunzătoare exercitate asupra lor, precum și în cazul altor încercări de a-i implica în manifestări de corupție în sensul Legii integrității nr.82/2017 și al Legii nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale, sunt obligați să le denunțe.

Capitolul II **DEZVĂLUIREA DE ÎNCĂLCARE A LEGII**

Articolul 5. Modalitățile de dezvăluire a încălcării legii

(1) În temeiul prezentei legi, modalitățile de dezvăluire a încălcării legii sunt următoarele:

- a) dezvăluirea internă de încălcare a legii (comunicată angajatorului);
- b) dezvăluirea externă de încălcare a legii (comunicată autorității competente);
- c) dezvăluirea publică de încălcare a legii.

(2) Dezvăluirea unei încălcări a legii se face în scris, pe suport de hârtie sau în format electronic, fiind semnată de angajat, sau prin comunicarea acesteia la liniile telefonice anticorupție ale angajatorilor, ale autorității competente ori prin alte sisteme de mesagerie vocală, sau printr-o întâlnire față în față, la cererea angajatului.

(3) Dezvăluirea se întocmește prin completarea de către angajat sau, după caz, de către operatorul liniei telefonice a chestionarelor de dezvăluire internă sau externă de încălcare a legii, prevăzute la anexele nr.1 și nr.2.

(4) Dezvăluirea de încălcare a legii se înscrie în Registrul dezvăluirilor privind încălcări ale legii (în continuare – *Registru*), ținut de angajatori și de autoritatea competentă, al cărui model este prevăzut în anexa nr.3.

(5) Angajatul care efectuează o dezvăluire de încălcare a legii poate alege o modalitate de raportare a acesteia, luând în considerare următoarele aspecte:

- a) existența riscului de răzbunare, în cazul raportării prin intermediul canalelor interne de raportare;
- b) imposibilitatea remedierii încălcării în mod eficace prin intermediul canalelor interne de raportare.

(6) Canalele interne și externe de raportare a încălcărilor legii urmează să fie concepute, instituite și gestionate în condiții de siguranță, astfel încât să fie protejată confidențialitatea identității persoanei care efectuează raportarea și a oricărei părți terțe menționate în raportare și să se împiedice accesul la aceasta a membrilor neautorizați ai personalului.

(7) În lipsa unui canal intern de raportare, în cazul persoanelor juridice de drept privat cu mai puțin de 50 de angajați, angajatul care efectuează o dezvăluire de încălcare a legii utilizează canalul extern.

(8) Clauzele de confidențialitate și secretul profesional dintre angajator și angajat nu împiedică dezvăluirile privind încălcări ale legii.

(9) În cazul funcțiilor electivă, procedura dezvăluirii interne de încălcare a legii nu se aplică.

Articolul 6. Conținutul dezvăluirii de încălcare a legii

(1) Dezvăluirea de încălcare a legii cuprinde, cel puțin, următoarele: numele, prenumele și datele de contact ale angajatului care efectuează dezvăluirea, locul de muncă, subdiviziunea în care activează, funcția ocupată, contextul profesional în care au fost obținute informațiile, persoana vizată în dezvăluire, dacă aceasta este cunoscută, descrierea faptei susceptibile să constituie o încălcare a legii în cadrul entității publice sau al entității private, după caz, probele în susținerea raportării, data și semnătura.

(2) Prin derogare de la prevederile alin.(1), dezvăluirea de încălcare a legii care nu cuprinde numele, prenumele, datele de contact sau semnătura angajatului care efectuează dezvăluirea se examinează și se soluționează în măsura în care conține suspiciuni rezonabile de amenințări la securitatea națională și ordinea publică. Totodată, informația anonimă, oferită în cadrul altor tipuri de dezvăluiri privind încălcări ale legii, poate fi verificată de autoritatea competentă în vederea autosesizării sau, după caz, conform prevederilor legislației.

(3) Angajații care au făcut în mod anonim dezvăluiri privind încălcări ale legii, dar care sunt ulterior identificați și suferă răzbunări, beneficiază de protecția prevăzută de prezenta lege în cazul îndeplinirii condițiilor prevăzute la art.20.

Articolul 7. Evidența dezvăluirilor privind încălcări ale legii

(1) Dezvăluirile privind încălcări ale legii se înscriu în Registru, care cuprinde: numărul și data primirii dezvăluirii; numele, prenumele și datele de contact ale angajatului care a efectuat dezvăluirea; denumirea entității; obiectul raportării și modalitatea de soluționare; măsurile de răzbunare împotriva angajatului și măsurile de protecție a acestuia; recunoașterea angajatului în calitate de avertizor de integritate; informația privind transmiterea dezvăluirii de încălcare a legii spre examinare altor autorități, potrivit competențelor; precum și datele de contact ale persoanei care a înregistrat dezvăluirea. Entitățile publice, cele private și autoritatea competentă, prin persoana sau subdiviziunea desemnată, au obligația de a păstra evidența tuturor raportărilor primite, respectând cerințele de confidențialitate a angajaților.

(2) Informația din Registru se păstrează timp de 5 ani, pe suport de hârtie sau în format electronic. După expirarea perioadei de păstrare, aceasta se distruge, indiferent de suportul pe care a fost păstrată.

(3) În cazul în care pentru dezvăluirea de încălcare a legii se utilizează o linie telefonică sau un alt sistem de mesagerie vocală, în care conversațiile sunt înregistrate, persoana sau subdiviziunea desemnată are dreptul, sub rezerva consimțământului angajatului care efectuează dezvăluirea, de a documenta dezvăluirea verbală în unul din următoarele moduri:

- a) prin înregistrarea conversației pe un suport informațional; sau
- b) prin transcrierea completă și exactă a conversației într-un proces-verbal.

(4) Persoana sau subdiviziunea desemnată oferă angajatului care efectuează dezvăluirea de încălcare a legii posibilitatea de a verifica, de a rectifica și de a-și exprima acordul cu privire la transcrierea convorbirii prin semnarea acesteia.

(5) În cazul în care angajatul care efectuează dezvăluirea de încălcare a legii nu își exprimă consimțământul pentru transcrierea sau înregistrarea conversației, acesta este îndrumat să raporteze persoanei desemnate, în scris, pe suport de hârtie, sau în format electronic, la adresa poștei electronice a instituției din care face parte persoana sau subdiviziunea desemnată.

Articolul 8. Consemnarea dezvăluirilor privind încălcări ale legii

(1) În cazul în care pentru dezvăluirea de încălcare a legii se utilizează o linie telefonică sau un alt sistem de mesagerie vocală în care conversațiile nu sunt înregistrate, persoana desemnată are obligația de a întocmi un proces-verbal de consemnare a conversației. Persoana desemnată îi oferă angajatului posibilitatea de a verifica, de a rectifica și de a-și exprima acordul cu privire la procesul-verbal al conversației prin semnarea acestuia.

(2) În cazul în care angajatul care efectuează dezvăluirea de încălcare a legii solicită ca dezvăluirea să aibă loc în prezența persoanei desemnate, aceasta are obligația de a întocmi un proces-verbal de consemnare a conversației, sub rezerva consimțământului angajatului. Persoana desemnată îi oferă angajatului posibilitatea de a verifica, de a

rectifica și de a-și exprima acordul cu privire la procesul-verbal al conversației prin semnarea acestuia.

Articolul 9. Obligația de a păstra confidențialitatea

(1) Entitățile publice și private se asigură că informațiile din Registru, identitatea angajaților care dezvăluie încălcări ale legii, inclusiv informațiile care ar permite identificarea directă ori indirectă a acestora, nu sunt divulgate persoanelor terțe, în special persoanelor vizate în dezvăluiri, cu excepția situației în care există consimțământul expres al angajatului sau a cazului în care o urmărire penală a fost pornită în baza dezvăluirii de încălcare a legii de interes public.

(2) În cazul în care o dezvăluire de încălcare a legii conține informații ce constituie secret comercial, acestea nu pot fi utilizate sau divulgate în alte scopuri decât cele necesare pentru soluționarea dezvăluirii.

Articolul 10. Prelucrarea datelor cu caracter personal

Orice operațiune ori serie de operațiuni care se efectuează asupra datelor cu caracter personal prin mijloace automatizate sau neautomatizate se desfășoară în conformitate cu Legea nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Capitolul III EXAMINAREA DEZVĂLUIRILOR PRIVIND ÎNCĂLCĂRI ALE LEGII

Secțiunea 1

Dezvăluirea internă de încălcare a legii

Articolul 11. Dezvăluirea de încălcare a legii prin intermediul canalelor interne de raportare

Dezvăluirea de încălcare a legii prin intermediul canalelor interne de raportare se încurajează în cazul în care încălcarea poate fi remediată în mod eficace în interiorul entității publice sau private și atunci când angajatul care efectuează dezvăluirea consideră că nu există niciun risc de răzbunare.

Articolul 12. Procedura internă de dezvăluire a încălcărilor legii

(1) Entitățile publice și private desemnează o persoană sau o subdiviziune responsabilă de primirea, înregistrarea, examinarea și soluționarea dezvăluirilor interne privind încălcări ale legii.

(2) Persoana sau subdiviziunea desemnată acționează cu imparțialitate și independent în exercitarea atribuțiilor sale, întreprinde acțiuni subsecvente cu diligență și în condiții de siguranță, astfel încât să asigure confidențialitatea identității angajatului care a efectuat dezvăluirea de încălcare a legii și împiedică accesul la aceasta a persoanelor terțe, care nu sunt implicate în procesul de examinare a dezvăluirii de încălcare a legii.

(3) Persoana sau subdiviziunea desemnată și mijloacele de dezvăluire internă trebuie aduse la cunoștința fiecărui angajat, prin modalități publice și ușor accesibile.

(4) La depunerea dezvăluirii de încălcare a legii, persoana sau subdiviziunea desemnată confirmă recepționarea acesteia și, în termen de 3 zile lucrătoare de la primire, comunică în scris angajatului despre recepționarea dezvăluirii. În cazurile în care, dezvăluirea de încălcare a legii excedează limitele de competență ale angajatorului, aceasta este transmisă spre examinare altor entități publice, potrivit competențelor, în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării dezvăluirii în Registru, cu respectarea confidențialității.

(5) În termen de 3 luni de la data confirmării de primire a dezvăluirii de încălcare a legii, cu excepția cazului în care informarea ar putea prejudicia procesul examinării

acesteia, persoana sau subdiviziunea desemnată îl informează în scris pe angajat despre stadiul examinării dezvoltării, iar pe conducătorii entității vizate – despre desfășurarea acțiunilor subsecvente și modalitatea de soluționare a dezvoltării. În cazul în care angajatului nu i-a fost comunicată nicio confirmare de primire a dezvoltării de încălcare a legii, persoana sau subdiviziunea desemnată îl informează în scris pe angajat despre stadiul examinării dezvoltării respective în termen de 3 luni de la expirarea perioadei de 3 zile de la depunerea acesteia.

(6) Rezultatele examinării dezvoltării de încălcare a legii sunt aduse la cunoștința angajatului care a depus-o în termen de 3 luni de la data confirmării de primire a dezvoltării respective sau, în cazuri justificate corespunzător, în termen de 6 luni.

Articolul 13. Înregistrarea dezvoltării de încălcare a legii și acțiunile subsecvente

(1) Pentru a fi înregistrată în Registru și pentru a fi recunoscută drept avertizare de integritate, dezvoltarea internă de încălcare a legii trebuie să întrunească următoarele condiții:

a) să fie raportată prin intermediul canalelor interne de raportare (comunicată angajatorului);

b) să fie făcută de un angajat al unei entități publice sau private;

c) informațiile să fie obținute în context profesional;

d) circumstanțele relatate să constituie o încălcare a legii.

(2) Înregistrarea dezvoltării de încălcare a legii în Registru îi conferă angajatului care a raportat statutul de avertizor de integritate.

(3) În cazul în care angajatul face mai multe dezvoltări interne privind încălcări ale legii, având același obiect, acestea se conexează într-o singură procedură, avertizorul de integritate urmând să primească o singură informare. Dacă, după finalizarea examinării avertizării de integritate, este depusă o nouă dezvoltare de încălcare a legii având același obiect, fără a se prezenta informații suplimentare care să justifice acțiuni subsecvente diferite, aceasta nu se examinează, fapt consemnat în Registru.

(4) După finalizarea examinării avertizării de integritate, persoana desemnată întocmește un raport care cuprinde următoarele elemente: descrierea circumstanțelor care au făcut obiectul dezvoltării interne de încălcare a legii, inclusiv descrierea informațiilor aduse la cunoștința angajatorului prin raportarea înregistrată și, după caz, prezentarea de concluzii și recomandări ce pot cuprinde referiri la eventuale măsuri de protecție.

(5) Modalitatea de soluționare a avertizării de integritate se comunică în scris avertizorului de integritate, în termen de 5 zile de la finalizarea examinării acesteia.

Secțiunea a 2-a

Dezvoltarea externă de încălcare a legii

Articolul 14. Autoritatea responsabilă de examinarea dezvoltărilor privind încălcări ale legii prin intermediul canalelor externe și publice de raportare

(1) Autoritatea responsabilă de primirea și examinarea dezvoltărilor externe și publice privind încălcări ale legii este Centrul Național Anticorupție, în limita domeniului de competență. În cazurile în care o dezvoltare de încălcare a legii excedează limitele de competență ale Centrului Național Anticorupție, aceasta este transmisă spre examinare altor entități publice, potrivit competențelor, în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării dezvoltării în Registru, cu respectarea confidențialității.

(2) Centrul Național Anticorupție, în calitate de autoritate responsabilă de examinarea dezvoltărilor externe privind încălcări ale legii:

a) desemnează persoanele sau subdiviziunile responsabile de recepționarea avertizărilor de integritate și de întreprinderea acțiunilor subsecvente;

b) asigură instruirea persoanelor desemnate să soluționeze avertizări de integritate;

- c) instituie Registrul dezvăluirilor privind încălcări ale legii;
  - d) asigură promovarea și funcționarea liniei naționale anticorupție;
  - e) înregistrează dezvăluirile privind încălcări ale legii, primite verbal sau în scris, pe suport de hârtie sau în format electronic, prin linia națională anticorupție sau prin întâlnire față în față la cererea angajatului;
  - f) examinează avertizările de integritate referitoare la manifestări de corupție și comunică în scris avertizorului de integritate despre rezultatul examinării în termen de 3 luni de la data confirmării de primire a avertizării, cu posibilitatea extinderii acestui termen, în caz de necesitate, cu încă 3 luni, avertizorul de integritate fiind informat corespunzător;
  - g) menține contactul cu angajatul care a efectuat o dezvăluire de încălcare a legii în vederea solicitării de informații suplimentare, dacă e cazul, și pentru a-l informa despre soluția și acțiunile subsecvente;
  - h) desfășoară acțiuni subsecvente cu diligență și în condiții de siguranță, astfel încât să asigure confidențialitatea identității angajatului care a efectuat raportarea și a oricărei părți terțe menționate în raportare; împiedică accesul la acesta a angajaților neautorizați;
  - i) transmite altor entități publice, potrivit competențelor, dezvăluirile privind încălcări ale legii care au ca obiect alte încălcări decât cele care, conform legii, țin de competența sa, în termen de 3 zile lucrătoare de la data înregistrării acestora, cu respectarea garanțiilor privind confidențialitatea și integritatea;
  - j) se autosesează și înregistrează dezvăluirile privind încălcări ale legii făcute publice, care prezintă o amenințare pentru interesele ocrotite de lege.
- (3) Dacă, în baza unei avertizări de integritate, este inițiat un proces contravențional sau un proces penal, avertizorul de integritate este informat că avertizarea de integritate pe care a depus-o va fi examinată în modul prevăzut de Codul contravențional sau Codul de procedură penală.

Articolul 15. Înregistrarea dezvăluirii externe de încălcare a legii și acțiunile subsecvente

(1) Pentru a fi înregistrată în Registru și pentru a fi recunoscută drept avertizare de integritate, dezvăluirea externă de încălcare a legii trebuie să întrunească următoarele condiții:

- a) să fie raportată prin intermediul canalelor externe de raportare (comunicată autorității externe de examinare);
- b) să fie făcută de un angajat al unei entități publice sau private;
- c) informațiile să fie obținute în context profesional;
- d) circumstanțele relatate să constituie o încălcare a legii.

(2) Înregistrarea dezvăluirii externe de încălcare a legii în Registru îi conferă angajatului care a raportat statutul de avertizor de integritate.

(3) După înregistrarea dezvăluirii externe de încălcare a legii în Registru, angajatului care a raportat i se comunică următoarele detalii:

a) în cazul depunerii în scris a dezvăluirii de încălcare a legii – confirmarea scrisă, în termen de 5 zile lucrătoare, privind înregistrarea în Registru și privind inițierea unei examinări a circumstanțelor descrise în avertizarea de integritate, precum și termenul în care acesta va fi informat despre rezultatele examinării;

b) în cazul comunicării verbale a dezvăluirii de încălcare a legii – confirmarea scrisă, în termen de 5 zile lucrătoare, privind înregistrarea acesteia în Registru;

c) în cazul comunicării prin telefon a dezvăluirii de încălcare a legii – numărul de înregistrare a apelului, faptul inițierii unei examinări a circumstanțelor descrise în avertizarea de integritate și termenul în care acesta poate reveni cu un apel sau, după caz, termenul în care operatorul îl va contacta telefonic (după preferința angajatului care a efectuat dezvăluirea) pentru a-l informa despre rezultatele examinării;

d) indiferent de modalitatea de comunicare a dezvoltării de încălcare a legii – respectarea confidențialității identității sale la examinarea avertizării de integritate raportate, cu excepția cazurilor de inițiere a unei proceduri penale sau contravenționale în care angajatul este implicat în calitate de martor și solicită protecție;

e) în toate cazurile – faptul că statutul de avertizor de integritate îi va fi retras dacă, pe parcursul examinării, se constată că dezvoltarea de încălcare a legii nu întrunește toate condițiile prevăzute la alin.(1).

(4) În cazul comunicării verbale a dezvoltării de încălcare a legii este întocmit un proces-verbal de consemnare.

(5) În cazul recepționării unui număr mare de avertizări de integritate, autoritatea competentă poate examina cu prioritate raportările privind încălcări grave ale intereselor ocrotite de lege sau încălcări ale prevederilor esențiale care intră în domeniul de aplicare al prezentei legi, fără a aduce atingere intervalului de timp prevăzut la art.14 alin.(2) lit.f).

(6) În cazul în care angajatul face mai multe dezvoltări externe privind încălcări ale legii având același obiect, acestea se conexează într-o singură procedură, avertizorul de integritate urmând să primească o singură informare. Dacă, după finalizarea examinării acestora, este depusă o nouă dezvoltare de încălcare a legii având același obiect, fără a se prezenta informații suplimentare care să justifice o acțiune subsecventă diferită, aceasta nu este examinată, fapt consemnat în Registru.

(7) După finalizarea examinării avertizării de integritate, persoana desemnată întocmește un raport care cuprinde următoarele elemente: descrierea circumstanțelor care au făcut obiectul dezvoltării de încălcare a legii, inclusiv descrierea informațiilor aduse la cunoștința Centrului Național Anticorupție prin raportarea înregistrată și, după caz, concluziile și recomandările comunicate de entitățile publice și private, care pot cuprinde referiri la eventuale măsuri de protecție.

(8) Modalitatea de soluționare a avertizării de integritate se comunică avertizorului de integritate în scris, în termen de 5 zile lucrătoare de la finalizarea examinării acesteia.

Articolul 16. Încetarea examinării dezvoltării interne sau externe de încălcare a legii și a avertizării de integritate

(1) Dezvoltarea internă sau externă de încălcare a legii și avertizarea de integritate încetează să fie examinate atunci când:

a) dezvoltarea de încălcare a legii nu întrunește condițiile prevăzute la art.13 alin.(1) sau, după caz, la art.15 alin.(1);

b) avertizarea de integritate conține informații evident nesemnificative, constatate după o examinare corespunzătoare a acesteia;

c) dezvoltarea de încălcare a legii este depusă în mod repetat, fără prezentarea unor argumente și informații suplimentare, care să justifice reluarea acțiunilor subsecvente;

d) dezvoltarea de încălcare a legii este transmisă anonim și nu conține informații suficiente referitoare la încălcări ale legii, care să permită examinarea acesteia.

(2) În termen de 5 zile lucrătoare de la data luării deciziei de încetare a examinării avertizării de integritate, acest fapt se comunică avertizorului de integritate în scris, cu indicarea temeiului legal, excepție fiind situația prevăzută la alin.(1) lit.d).

Articolul 17. Obligația de informare publică

Centrul Național Anticorupție publică pe pagina web oficială a instituției, într-o secțiune separată, ușor de identificat și de accesat, cel puțin următoarele informații:

a) cadrul normativ ce reglementează instituția avertizării de integritate;

b) modalitatea de depunere a unei avertizări de integritate;

c) condițiile necesare pentru a beneficia de protecție în temeiul prezentei legi;

d) informațiile de contact pentru efectuarea dezvăluirilor privind încălcări ale legii, în special adresa poștală și cea electronică, numerele de telefon, mențiunea privind conversațiile telefonice;

e) procedura aplicabilă dezvăluirii de încălcare a legii, inclusiv termenul și modul de informare cu privire la rezultatul examinării dezvăluirii în cauză;

f) obligația de păstrare a confidențialității și de prelucrare a datelor cu caracter personal conform legii;

g) natura acțiunilor subsecvente și măsurile de protecție împotriva răzbunării;

h) un model de declarație în care sunt prevăzute condițiile în care avertizorul de integritate este protejat de răspundere pentru încălcarea confidențialității.

Secțiunea a 3-a

Dezvăluirea publică de încălcare a legii

Articolul 18. Dezvăluirea publică de încălcare a legii

(1) În cazul unei dezvăluiri publice de încălcare a legii, persoana poate fi recunoscută în calitate de avertizor de integritate fie de către autoritatea competentă, fie de către autoritatea de protecție.

(2) Angajatul care face o dezvăluire publică de încălcare a legii beneficiază de protecție în temeiul prezentei legi.

(3) Dezvăluirea publică de încălcare a legii poate fi efectuată prin orice mijloc disponibil, cu condiția că respectiva dezvăluire se aduce la cunoștința autorității competente.

Articolul 19. Condiții privind protecția avertizorilor de integritate care efectuează dezvăluiri publice de încălcare a legii

Avertizorul de integritate care a efectuat o dezvăluire publică de încălcare a legii beneficiază de protecție, în temeiul prezentei legi, în cazul în care este îndeplinită oricare dintre următoarele condiții:

a) avertizorul de integritate a efectuat o dezvăluire de încălcare a legii prin intermediul unui canal intern de raportare sau, în mod direct, printr-un canal extern de raportare, însă nu au fost întreprinse acțiuni subsecvente în intervalul de timp prevăzut de prezenta lege;

b) avertizorul de integritate are motive întemeiate să considere că:

1. încălcarea respectivă poate constitui un pericol iminent sau evident pentru interesul public de declanșare a unei situații de urgență sau de cauzare a unui prejudiciu ireversibil; sau

2. în cazul dezvăluirii externe de încălcare a legii, există un risc de răzbunare sau există o probabilitate redusă ca încălcarea să fie remediată în mod eficace, având în vedere circumstanțele specifice ale cazului, precum cele în care probele pot fi ascunse ori distruse, sau există alte motive rezonabile.

Capitolul IV

MĂSURI DE PROTECȚIE

Articolul 20. Condiții pentru protecția avertizorilor de integritate

Pentru a beneficia de măsurile de protecție prevăzute de prezenta lege, trebuie să fie întrunite, cumulativ, următoarele condiții:

a) avertizarea de integritate este efectuată prin intermediul canalelor interne, externe sau publice de raportare a încălcării legii;

b) avertizarea de integritate este efectuată existând motive întemeiate de a crede că informațiile referitoare la încălcarea legii erau adevărate la momentul dezvăluirii;

c) angajatul care efectuează o dezvăluire de încălcare a legii este recunoscut în calitate de avertizor de integritate în modul stabilit de prezenta lege;

- d) avertizorul de integritate este supus răzbunării;
- e) există o legătură de cauzalitate între dezvăluirea de încălcare a legii și pretinsa răzbunare.

Articolul 21. Interdicția răzbunărilor

Este interzisă orice formă de răzbunare împotriva avertizorilor de integritate, în special:

- a) orice formă de suspendare a raporturilor de muncă, de concediere sau măsuri echivalente;
- b) retrogradarea sau împiedicarea promovării în funcție;
- c) orice modificare a raporturilor de serviciu, cum ar fi transferul la o altă muncă în cadrul aceleiași unități, în dezavantajul avertizorului de integritate, reducerea salariului, schimbări ale programului de muncă;
- d) împiedicarea dezvoltării profesionale;
- e) evaluarea negativă a performanței sau recomandări negative privind activitatea profesională desfășurată;
- f) aplicarea oricărei alte sancțiuni disciplinare, inclusiv financiare;
- g) constrângerea, intimidarea, hărțuirea;
- h) discriminarea, tratamentul inechitabil sau crearea oricărui dezavantaj;
- i) refuzul de a transforma un contract de muncă pe o durată determinată într-un contract de muncă pe durată nedeterminată, în cazul în care angajatul a avut așteptări legitime că i s-ar oferi o funcție permanentă;
- j) refuzul de a prelungi un contract de muncă pe o durată determinată sau încetarea anticipată a unui astfel de contract;
- k) cauzarea de prejudicii, inclusiv la adresa reputației persoanei în cauză, în special pe platformele de socializare, sau cauzarea de pierderi financiare, inclusiv sub forma pierderii unor oportunități de afaceri și a pierderii de venituri;
- l) includerea pe o listă neagră în baza unui acord sectorial sau de alt tip, formal sau informal, care poate presupune că persoana în cauză nu își va găsi, în viitor, un loc de muncă în sectorul respectiv;
- m) rezilierea anticipată sau anularea unui contract pentru bunuri sau servicii;
- n) anularea unei licențe sau a unui permis;
- o) solicitarea de efectuare a unei evaluări psihiatrice sau medicale;
- p) alte forme directe sau indirecte de răzbunare, inclusiv asupra membrilor familiei sau a persoanelor apropiate avertizorului de integritate.

Articolul 22. Autoritățile de protecție a avertizorilor de integritate

Protecția avertizorilor de integritate este asigurată de următoarele entități:

- a) angajatorul, în cazul dezvăluirilor interne privind încălcări ale legii;
- b) Avocatul Poporului, în cazul dezvăluirilor externe sau publice privind încălcări ale legii; în cazul dezvăluirilor interne, Avocatul Poporului poate acorda protecție doar atunci când se aduc atingeri grave sau esențiale drepturilor persoanei, care intră în domeniul de aplicare al prezentei legi.

Articolul 23. Atribuțiile angajatorului privind asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Angajatorul întreprinde acțiuni cu caracter administrativ în vederea încetării răzbunării împotriva angajatului căruia i s-a conferit statutul de avertizor de integritate, precum și orice alte măsuri necesare pentru asigurarea protecției acestuia în calitate de avertizor de integritate.

Articolul 24. Atribuțiile Avocatului Poporului privind asigurarea protecției avertizorilor de integritate

(1) Avocatul Poporului, în calitate de autoritate ce asigură protecția avertizorilor de integritate, în conformitate cu prevederile Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), are următoarele atribuții:

a) recepționează și examinează cererile de protecție ale avertizorilor de integritate și contribuie la apărarea acestora;

b) reprezintă avertizorii de integritate în instanțele de judecată, precum și în alte autorități publice, în vederea apărării drepturilor lor legitime;

c) întreprinde alte măsuri de protecție, după caz.

(2) În cazul dezvăluirilor publice privind încălcări ale legii, Avocatul Poporului se poate autosesiza din oficiu.

Articolul 25. Măsuri de protecție a avertizorilor de integritate în caz de cercetare disciplinară

(1) Avertizorul de integritate cercetat disciplinar ca urmare a unei dezvăluiri de încălcare a legii interne, externe sau publice își poate invoca acest statut în fața comisiei de disciplină. În acest caz, procedura disciplinară se suspendă până la soluționarea definitivă a avertizării de integritate.

(2) Sub sancțiunea nulității, avertizorul de integritate nu poate fi sancționat disciplinar pentru dezvăluiri de încălcare a legii.

Articolul 26. Exonerarea de răspundere

(1) Avertizorul de integritate nu poartă răspundere pentru o dezvăluire de încălcare a legii, cu condiția ca acesta să fi avut motive întemeiate să creadă că raportarea sau divulgarea respectivă a fost necesară.

(2) Avertizorul de integritate nu poartă răspundere pentru modul de dobândire a informațiilor redade în dezvăluirea de încălcare a legii sau pentru accesul la acestea, cu excepția cazurilor în care o astfel de dobândire sau un astfel de acces la informații constituie o infracțiune.

(3) Avertizorul de integritate poartă răspundere disciplinară, civilă, contravențională sau penală pentru orice acțiuni care nu au legătură cu o dezvăluire de încălcare a legii (internă, externă sau publică) sau care nu sunt necesare pentru efectuarea unei dezvăluiri, în conformitate cu prevederile legislației.

Articolul 27. Contestarea măsurilor de răzbunare

(1) Avertizorul de integritate poate contesta în instanța de judecată măsurile de răzbunare luate împotriva sa pentru o dezvăluire de încălcare a legii.

(2) Angajatorului îi revine sarcina să demonstreze că măsurile întreprinse față de angajat nu au legătură cu o dezvăluire de încălcare a legii sau cu implicarea acestuia, în orice calitate, într-o avertizare de integritate. În caz contrar, faptele angajatorului se consideră răzbunare.

(3) În cazul în care instanța de judecată constată că sancțiunile aplicate împotriva avertizorului de integritate au legătură cu o dezvăluire de încălcare a legii și reprezintă o formă de răzbunare împotriva acestuia, entitatea publică sau privată vizată este obligată să publice pe pagina sa web un extras din hotărârea judecătorească în cauză. Extrasul din hotărârea judecătorească se publică și pe pagina web a Avocatului Poporului, cu condiția că acesta a luat măsuri pentru protecția avertizorului de integritate.

Articolul 28. Măsuri de protecție a facilitatorilor, a persoanelor vizate în dezvăluiri și a persoanelor terțe

(1) Normele privind protecția identității, aplicabile avertizorilor de integritate, prevăzute de prezenta lege, se aplică și facilitatorilor, și persoanelor vizate în dezvoltare, precum și persoanelor terțe la care se fac referiri în avertizările de integritate.

(2) Identitatea facilitatorilor, a persoanelor vizate în dezvoltare, precum și a persoanelor terțe care au legături cu avertizorul de integritate este protejată pe tot parcursul desfășurării acțiunilor subsecvente.

Capitolul V RĂSPUNDEREA

Articolul 29. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor legale

(1) Împiedicarea, prin orice mijloace, a dezvoltărilor privind încălcări ale legii de către persoana desemnată să recepționeze, să înregistreze și să examineze avertizările de integritate atrage răspunderea disciplinară sau contravențională.

(2) Întreprinderea unor măsuri de răzbunare împotriva avertizorilor de integritate, inclusiv împotriva membrilor de familie sau a persoanelor apropiate avertizorului de integritate atrage răspunderea disciplinară, contravențională sau penală.

(3) Neluarea măsurilor de asigurare a dezvoltărilor privind încălcări ale legii în cadrul entităților publice sau private, nerespectarea confidențialității persoanelor care dezvoltă încălcări ale legii și a persoanelor vizate în dezvoltare, neasigurarea măsurilor de protecție a persoanelor recunoscute în calitate de avertizori de integritate atrag răspunderea disciplinară sau contravențională.

(4) Neluarea măsurilor de încetare ori de suspendare a faptelor care prejudiciază interesul public sau neluarea măsurilor de prevenire a faptelor ce pot cauza prejudicii ulterioare interesului public atrage răspunderea contravențională sau penală.

(5) Nerespectarea obligației de instituire a canalelor interne de raportare a încălcărilor legii atrage răspunderea contravențională.

(6) Raportarea în cunoștință de cauză a unor informații false referitoare la încălcări ale legii atrage răspunderea contravențională sau penală.

Articolul 30. Interzicerea renunțării la drepturi și la măsuri reparatorii

(1) Drepturile și măsurile reparatorii prevăzute de prezenta lege nu pot face obiectul unei renunțări sau limitări.

(2) Orice acțiuni prin care se urmărește renunțarea la drepturi sau limitarea drepturilor și a măsurilor reparatorii prevăzute de prezenta lege sunt lovite de nulitate absolută.

Capitolul VI DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 31.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea termenului de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) În termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi:

a) Guvernul va pune actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;

b) entitățile publice, indiferent de numărul de angajați, și entitățile private care au cel puțin 50 de angajați vor institui canale interne de raportare și vor stabili prin acte interne proceduri de dezvoltare a încălcărilor legii și proceduri de efectuare a acțiunilor subsecvente.

(3) Examinarea avertizărilor de integritate înregistrate în Registru până la data intrării în vigoare a prezentei legi, inclusiv a celor în curs de examinare, se va efectua în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate.

Chestionarul dezvăluirii interne de încălcare a legii

Se completează de către angajat

1. Numele, prenumele și datele de contact ale angajatului

_____

2. Locul de muncă, subdiviziunea în care activează angajatul, funcția ocupată

_____

3. Relația angajatului cu angajatorul (contract individual de muncă sau raporturi juridice contractuale, civile, prestare de servicii sociale ori alte informații relevante)

_____

4. Contextul profesional în care au fost obținute informațiile, datele privind încălcarea legii

_____

5. Prezentarea probelor/informațiilor ce confirmă încălcarea legii sau indicarea modalităților de verificare a informației dezvăluite (dacă acestea există)

_____

6. Ați mai făcut anterior dezvăluiri interne, externe sau publice cu privire la această încălcare a legii? Dacă da, prezentați detalii.

_____

_____

_____ (data)

_____ (semnătura angajatului)

_____ (data)

_____ (semnătura persoanei desemnate)

C O T O R

Dezvăluirea internă de încălcare a legii este recepționată de către

_____ (numele și prenumele persoanei desemnate)

Numărul de înregistrare în Registrul dezvăluirilor privind încălcări ale legii _____

Chestionarul dezvăluirii externe de încălcare a legii

Se completează de către angajat

1. Numele, prenumele și datele de contact ale angajatului

_____

2. Locul de muncă, entitatea publică sau privată în care activează angajatul, funcția ocupată

_____

3. Relația angajatului cu angajatorul (contract individual de muncă sau raporturi juridice contractuale, civile, prestare de servicii sociale ori alte informații relevante)

_____

4. Contextul profesional în care au fost obținute informațiile, datele privind încălcarea legii

_____

5. În ce constă amenințarea/prejudicierea intereselor ocrotite de lege prin încălcarea legii raportată

_____

6. Prezentarea probelor/informațiilor ce confirmă încălcarea legii sau indicarea modalităților de verificare a informației dezvăluite (dacă acestea există)

_____

7. Ați mai făcut anterior dezvăluiri interne, externe sau publice cu privire la această încălcare a legii? Dacă da, prezentați detalii.

_____

8. Ați fost supus răzbunării la locul de muncă ca urmare a dezvăluirilor făcute privind încălcări ale legii?

_____

_____

_____ (data)

_____ (semnătura angajatului)

_____ (data)

_____ (semnătura persoanei desemnate)

C O T O R

Dezvăluirea externă de încălcare a legii este recepționată de către

_____ (numele și prenumele persoanei desemnate)

Numărul de înregistrare în Registrul dezvăluirilor privind încălcări ale legii _____

